

УДК 027.7:37.035.6

Караман Тетяна

Криворізький металургійний інститут
НМетАУ. Бібліотека,
м. Кривий Ріг

**КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МОЛОДІ
(досвід роботи бібліотеки КМІ НМетАУ)**

На прикладі роботи бібліотеки Криворізького металургійного інституту розглядаються різнопланові культурно-просвітницькі заходи, які сприяють вихованню патріотизму, поваги і гордості до національних традицій.

***Ключові слова:** культурна спадщина, бібліотека, українська мова, петриківський розпис, козацькі пісні.*

Необхідною передумовою розвитку нації та її культури є збереження культурного надбання для майбутніх поколінь. Визначення 2018 року «Роком охорони культурної спадщини в Україні» пов'язано з попередньою домовленістю між Радою Європи та представниками Європейського парламенту про оголошення цього року «Роком культурної спадщини в Європі».

Бібліотека вназавжди займала особливе місце в духовному збагаченні молоді. Діяльність бібліотеки весь час була спрямована на популяризацію найкращих надбань суспільства.

Феномен бібліотеки полягає в її здатності впливати на сучасну суспільну культуру, зберігаючи у своїх фондах соціальну пам'ять людства та відображаючи соціальну значущі ознаки культурної реальності [1, с. 207].

Культурна спадщина складає значну частину нашого життя. За визначенням М. Мамардашвілі, культурна спадщина – це «речі живої свідомості, речі розуму. Культура в різних сферах діяльності людини виростає з певної матеріалізації своєї форми (мова, знаряддя, образи творів мистецтва) органами відновлення людського життя» [2, с. 30].

Мова – носій нематеріальної культурної спадщини. Вона творить культуру народу і сам народ. В умовах сьогодення українська мова набула особливої ваги. 31 травня 2018 року Президент

України підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створення єдиного культурного простору України». Він оголосив, що з 2018 року в нашій країні починається десятиліття української мови.

Працівники бібліотеки КМІ в своїй роботі завжди акцентували увагу на висвітленні розуміння української мови як головного чинника національної єдності. Щоб ознайомити молодь з нинішньою мовною ситуацією, розкрити перед нею багатство рідного слова, у бібліотеці проводяться літературно-поетичні та тематичні вечори, інформаційні години, години роздумів тощо. Зокрема, упродовж останнього часу ми провели такі заходи: «Мова – ДНК нації» (година пізнань і відкриттів); «Рідна мова – коріння нації» (година роздумів); «Єдиний скарб у тебе – рідна мова» (тематичний вечір); «Віки творилась українська мова» (історична розповідь). Бібліотекарі намагаються донести до кожного студента, що саме через мову відбувається процес самоідентифікації українців. Мова в людині закладена генетично, вона є кодом, що зв'язує покоління. Українська мова в житті суспільства виступає як державотворчий чинник, засіб збереження культурного надбання.

Бібліотечна діяльність в сучасних умовах стає багатовекторною та орієнтується на нові вимоги виховної роботи зі студентською молоддю. Нині ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна і національно свідома людина, наділена глибокою громадянською відповідальністю, здоровими інтелектуально-творчими, фізичними і духовними якостями, родинними і патріотичними почуттями...[3, с. 263].

Вкрай актуальна сьогодні проблема формування у молоді національної самосвідомості. Більшість заходів за цим напрямком бібліотекою КМІ проводяться в контексті краєзнавчої роботи. Ми розуміємо, що виховання поваги до культурного надбання минулих поколінь нерозривно пов'язано з вивченням історії, традицій рідного краю. Тому одне з чільних місць у роботі нашої бібліотеки належить вихованню любові і дбайливого ставлення до рідної землі, - своєї «малої батьківщини». З метою популяризації знань про рідний край працівники бібліотеки КМІ використовують різні форми роботи. Так, ми підготували та розмістили на сторінці «Ріднокрай» веб-сайту бібліотеки цикл віртуальних екскурсій «Мій рідний край – окраса України». Структурно ресурс складається з чотирьох окремо виділених частин:

1. Кривий Ріг – моя гордість і слава
2. Прогулянки історичним центром Кривого Рогу
3. Музеї міста та унікальні природні місця Криворіжжя
4. Вулиці міста. Погляд в історію

Треба зауважити, що останнім часом намітилася стійка тенденція зростання інтересу молоді до культури та історії нашого народу. З метою формування загальнолюдських цінностей у студентських групах проводяться бесіди, тематичні вечори, години цікавого повідомлення і таке інше.

Бібліотека КМІ в роботі зі студентами особливу увагу приділяє ознайомленню молоді з історією боротьби українського народу за державну незалежність. На сайті бібліотеки можна ознайомитися з матеріалами, які висвітлюють участь наших земляків у героїчній боротьбі за свободу країни. Зокрема, ми пропонуємо користувачам переглянути:

- Народжені на Дніпропетровщині в боях за самостійну Україну. 1917-1921 роки (історичні мініатюри);
- Символи мужності і героїзму (електронний фотоальбом).

Ми вважаємо, що сучасна молодь орієнтована на сприйняття віртуальної, а не вербальної інформації. Тому для бібліотекаря головне привернути увагу до події, викликати у користувача бажання взяти книгу в руки, що в подальшому сприятиме підвищенню культурної самоосвіти студента.

Здійснюючи соціокультурну діяльність бібліотека КМІ велику увагу приділяє вихованню у студентів почуття гідності за свій народ. Популяризація нематеріальної культурної спадщини є актуальним завданням для бібліотек. Кожен регіон має автентичні особливості та культурні традиції. Працівники нашої бібліотеки зараз готують інтегрований електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Культурна спадщина України», який буде розміщено на веб-сайті бібліотеки. Ми уже підготували інформацію про надання окремим елементам культурного надбання Дніпропетровщини статусу нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО. Бібліотекарі звернули увагу молоді, що в 2013 році до Репрезентативного списку було включено «Петриківський розпис – українське декоративно-орнаментальне малярство ХІХ-ХХІ ст.», а у 2016 році до Списку нематеріальної культурної спадщини увійшли «Козацькі пісні Дніпропетровщини». В цих здобутках збе-

рігається славне козацьке минуле, яке органічно доповнює культурну спадщину людства. Петриківський розпис та козацькі пісні є тим соціальним надбанням, в якому знаходять відображення світогляд, традиції, історія країни та народу. Популяризація пам'яток духовної культури свого народу сприятиме не лише їх збереженню, а й визнанню їх невід'ємною частиною світової культурної спадщини.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства стало очевидним, що вирішення багатьох проблем у житті нашої країни залежить від поваги до історико-культурної спадщини своєї Батьківщини. Тому одним із основних напрямків роботи бібліотеки КМІ є популяризація культурної спадщини України як органічної частини світового культурного простору, що сприятиме зростанню у молоді почутті патріотизму та гордості за свою державу.

Список використаних джерел

1. Жукова В. П. Бібліотечний соціальний інститут у контексті бібліотекознавчих досліджень /В. П. Жукова // Вісник Харків. держ. Академії культури : зб. наук. пр. – 2013. – Вип. 41. – С. 205-211.
2. Мамардашвили М. Культура и мысль / М. К. Мамардашвили // Философская и социологическая мысль. – 1990. - № 6. – С. 24-38.
3. Севаст'янова О. А. Особливості виховної роботи в сучасних соціокультурних умовах / О. А. Севаст'янова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. - № 15(1). – С. 262-268.

Tetiana Karaman

Cultural Heritage of Ukraine as a Factor of Formation of the Youth National Self-Identity (on the Example of the Library of KMI NMetAU)

On the example of work of library of the Krivoy Rog metallurgical Institute different plan in acvized manner-elucidative measures, that assist education of patriotism, respect and pride to national traditions, areexamined.

Key words: cultural heritage, library, Ukrainian, Petrykivka painting, cossack songs.